

GREENPEACE

WYPRZEDAŻ PUSZCZY BIAŁOWIESKIEJ

**RAPORT
GREENPEACE**

**POWÓD
DO WSTYDU**

WYPRZEDAŻ PUSZCZY BIAŁOWIESKIEJ

POWÓD DO WSTYDU

Puszcza Białowieska jest reliktem olbrzymiej prapuszcz, rozciągającej się od rosyjskiej tundry do czarnomorskich stepów, od Morza Bałtyckiego do Śródziemnego. Dzisiaj stanowi ostatni las naturalny Niżu Europejskiego. Jest światowym dziedzictwem przyrody i częścią polskiej kultury narodowej¹.

Szacuje się, że w Puszczy żyje ponad 20 tys. gatunków zwierząt, wśród nich 250 gatunków ptaków i 62 gatunki ssaków. Z rysiem, wilkiem i królem puszczy - żubrem na czele. Jako miejsce ważnych wydarzeń historycznych, obszar niecodziennych badań naukowych i niezwykle cenny obiekt przyrodniczy zasługuje na taką samą ochronę, jaką otaczany jest Zamek Królewski na Wawelu.

Obecnie zaledwie 16 % polskiej części Puszczy Białowieskiej jest parkiem narodowym.

Naukowcy ostrzegają, że chronione skrawki Puszczy nie wystarczą, żeby zachować jej unikalny charakter i zabezpieczyć ciągłość naturalnych procesów ekologicznych.

Jednym z powodów odebrania Białowieskiemu Parkowi Narodowemu prestiżowego dyplomu Rady Europy dla obszarów chronionych była nadmierna eksploatacja puszczańskich drzewostanów naturalnych, znajdujących się poza obszarem chronionym. Eksperci uznali, że należyta ochrona przyrody w Parku wymaga zapewnienia jego łączności z pozostałymi fragmentami Puszczy².

SPRZEDAWCY NASZEGO DZIEDZICTWA

Ponad 80 % powierzchni Puszczy Białowieskiej jest zarządzanych przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Białymstoku (RDLP). Instytucję

państwową, która odpowiada za stopniową wyprzedaż naszego dziedzictwa. Wartość przyrodnicza i kulturowa Puszczy Białowieskiej jest obecnie przeliczana na metry sześciennie pozyskanego drewna. To tak jakby sprzedawać Wawel po kosztach rozbieranych cegieł i kamieni.

RDLP Białostok kontynuuje wyprzedaż Puszczy i jednocześnie niszczy chronione gatunki oraz ich siedliska, co pokazały ostatnie ekspertyzy dot. prowadzonej tam gospodarki leśnej³.

KUPUJĄCY

Drewno z Puszczy Białowieskiej jest sprzedawane za pomocą aukcji, negocjacji handlowych, przetargów oraz na podstawie cennika sprzedaży detalicznej. W roku 2009 poszczególne firmy kupiły od puszczańskich nadleśnictw ponad 103 tys. m³ drewna. W skali kraju jest to zaledwie niecałe 3,5%. Zaprzestanie wycinki drzew w Puszczy Białowieskiej nie zmniejszy dostępności tego surowca na rynku.

PRODUKT

Puszcza Białowieska przerabiana jest na opał, deski, meble, a nawet zapałki. Wycinaniem drzew zajmują się Zakłady Usług Leśnych na zlecenie nadleśnictw, a obrotem „towaru” same nadleśnictwa, będące częścią struktury Dyrekcji Lasów Państwowych. Wbrew obiegowym opiniom większość drewna trafia do firm z poza powiatu hajnowskiego, w którego granicach administracyjnych leży Puszcza.

Tereny Puszczy w Białowieżskim Parku Narodowym i poza nim...

NIEZASŁUŻONY CERTYFIKAT

Duże firmy do tej pory kupowały drewno z Puszczy Białowieżskiej sugerując się certyfikatem FSC (z ang. Forest Stewardship Council), mającym zagwarantować zrównoważone korzystanie z zasobów leśnych. Problem polega jednak na tym, że certyfikat ten został nadany w atmosferze skandalu i wielu konkretnych zarzutów ze strony organizacji pozarządowych, włączając w to kwestie przejrzystości samego procesu weryfikacji standardów FSC⁴.

Greenpeace wraz z innymi organizacjami pozarządowymi wezwał instytucje certyfikujące do natychmiastowego zawieszenia certyfikatu FSC dla RDLP Białystok⁵. Certyfikat został zawieszony 16 maja 2010 r. Warunkiem jego ponownego przyznania powinno być przyjęcie zasad zarządzania gospodarką leśną na terenie Puszczy Białowieżskiej, które zostały opracowane w 2009 r. przez zespół ekspercki pod kierownictwem prof. Tomasza Wesołowskiego⁶.

ŁAŃCUCH SPRZEDAŻY – CZAS TO PRZERWAĆ

Mając na uwadze potrzebę zachowania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego jakim jest Puszcza Białowieńska, oraz fakt niszczenia na jej terenie chronionych gatunków i ich siedlisk, wzywamy poszczególne firmy, jak i cały przemysł drzewny do zaprzestania kupowania drewna z puszczańskich nadleśnictw.

Na nasz apel pierwsza odpowiedziała IKEA

W odpowiedzi na pismo Greenpeace z 21 maja 2010 r., które zawierało informacje o sytuacji w Puszczy Białowieńskiej w powiązaniu z odbiorcami drewna oraz zawieszeniu certyfikatu FSC dla RDLP Białystok, IKEA wprowadziła dla swoich dostawców zakaz zakupu drewna z puszczańskich nadleśnictw.

GRYFSKAND SP. Z O. O.

Spółka jest producentem węgla drzewnego i brykietów. Produkuje także m.in. węgiel aktywny, biopaliwa, torby papierowe, zapalaki, drewno do kominków oraz palety opałowe.

PFLEIDERER GRAJEWO S.A.

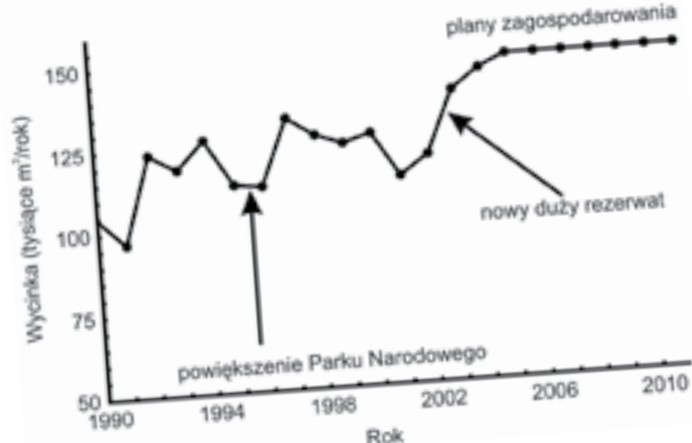
Firma jest jednym z wiodących producentów materiałów dla przemysłu meblarskiego w Europie. W katalogu produktów firmy znajdują się m.in. płyty HDF, płyty wiórowe i laminowane oraz blaty robocze. Wiele produktów firmy wykorzystuje się do produkcji mebli np. stołów.

PLAN WYPRZEDAŻY

Zgodnie z planem urządzenia lasu z 2003 r.⁷, do roku 2011 można pozyskiwać w Puszczy do 150 tys. m³ drewna rocznie. Aktualny popyt społeczności lokalnych na drewno oscyluje w granicach 30 do 40 tys. m³⁸. Zgodnie z powyższym planem, roczne pozyskanie drewna znacząco wzrasta w porównaniu z poziomem z ostatniej dekady. Co więcej, ma to miejsce na znacznie mniejszej powierzchni lasu.

ryc. 1. Wycinka w Puszczy Białowieskiej według planów urządzenia lasu

Dzieje się tak w wyniku utworzenia nowego rezerwatu „Lasy Naturalne Puszczy Białowieskiej” o powierzchni ponad 8,5 tys. ha, który powstał w czerwcu 2003 r. W rezultacie stopień naturalności lasu uległ znacznemu pogorszeniu.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku przystąpiła w tym roku do sporządzenia nowego projektu planu urządzenia lasu. Zakreślone w nim kierunki budzą dalszy niepokój naukowców i przyrodników. Zgodnie z opiniami ekspertów, w tym zespołu Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego ds. projektu ustawy regulującej status dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Puszczy Białowieskiej, bezpieczny poziom pozyskania drewna oscyluje w granicach 30-40 tys. m³ rocznie. Wszystko co znajdzie się powyżej tej granicy, będzie kontynuacją wyprzedaży naszego dziedzictwa.

Wykaz firm zakupujących drewno w Nadleśnictwie Hajówka w 2009 roku

Lp.	Firma	
1	ZAKŁAD PRZEMYSŁU SKLEJEK	BIAFORM S.A.
2	PFELEIDERER GRUJEWO S.A.	Anatol
3	ZAKŁAD STOLARSKI OKSĘTOWICZ	Anatol
4	ZAKŁAD STOLARSKI GURIN	USEUGOWO-HANDLOWE "TAR"
5	PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO-	Oga Bobromiak
6	ZAKŁAD STOLARSKI IMPORT-EXPORT	
7	RUNO SP. Z O.O.	
8	PRONAR SPOŁKA Z O.O.	
9	P.P.H.U. "JAN" JAN SELIWOŃCIUK	"SAWICCY" Spółka jawna
10	PRZEDSIĘBIORSTWO WIELOBRAN OWE	Henryk Marjański
11	ZAKŁAD STOLARSKI	Jan
12	ZAKŁAD STOLARSKI DANIŁOWICZ	NA 4 74-100 Gryfino Odra" w
13	GRYFSKAND SP. Z O.O. UL. FABRYCZ	LIST I PARKIET SKRZ I OP DREW
14	ZAKŁAD STOLARSKI WYTWARZANIA	
15	KON-STOL.M.KUWR. KONDRATIUK	Stanisław Gołowski
16	TARTAK HANDEL TRANSPORT	Stefan Eulicz
17	ZAKŁAD STOLARSKI WYRÓB MOZAIKI	Sp. z o.o.
18	LEŚNY ZAKŁAD USEUGOWY "LASBUD"	SEAWOMIR
19	P.P.H.U. OLGA BOETROMIUK	
20	ANATOL SKIEPKO USEUGI LEŚNE	DACHOWE Sawomir Bierza
21	POOLASIE NATURALNE POKHYCIA	"HWM" W. I.A. Hryniewicz
22	GMINNA SPÓDZIELNIA "S.C.H."	Aleksander Bagrowski
	PRZEDSIĘBIORSTWO WIELOBRAN OWE	Piotr

W AKTACH SPRAWY

ZANIKAJĄCY PULS PUSZCZY

Wyniki badań liczebności leśnych ptaków i ssaków wskazują, że szczególnie ostry spadek ich populacji następuje, gdy ilość odpowiednich siedlisk spada poniżej 10-20% całkowitej powierzchni danego obszaru. Podobnie jest w przypadku wielu owadów i grzybów specjalizujących się w rozkładaniu drewna⁹. Ścisłe chroniona część Białowieskiego Parku Narodowego jest obecnie zbyt mała, aby zachować cechy puszczy i zabezpieczyć ciągłość funkcjonowania naturalnych procesów w długim okresie. Jak alarmują naukowcy, **puls dzikiej Puszczy zanika.**

GINĄCE GATUNKI

Puszcza stanowi najważniejsze refugium dla reliktowych gatunków bezkręgowców i grzybów - wyznaczników lasów o charakterze naturalnym i pierwotnym, które niegdyś występowały na szeroką skalę, natomiast dziś mają status gatunków wymierających.

Podczas badań prowadzonych przez Pracownię na Rzecz Wszystkich Istot udokumentowano przypadki niszczenia ich siedlisk na skutek prowadzonych prac leśnych².

Prowadzona na terenie Puszczy Białowieskiej gospodarka leśna nie jest obojętna również dla zwierząt. Badania liczebności dzięcioła białogrzbietego w Puszczy Białowieskiej pokazują znaczny spadek jego populacji na przestrzeni ostatnich dziewiętnastu lat. Najmniej dzięciołów odnotowano w zagospodarowanej części Puszczy, podczas gdy na terenach ściśle chronionych (obszar Białowieskiego Parku Narodowego) jego liczebność utrzymuje się na stabilnym poziomie¹⁰.

POTRZEBY SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Przeciwnicy powiększenia Białowieskiego Parku Narodowego podnoszą argument, że okoliczni mieszkańcy zostaną w ten sposób pozbawieni drewna na opał a lokalny

przemysł drzewny straci bazę surowcową. Tymczasem, jak pokazują analizy oficjalnych dokumentów, większość drewna z Puszczy Białowieskiej wywożona jest poza powiat hajnowski. Średnia sprzedaż detaliczna w trzech puszczańskich nadleśnictwach w latach 2008 i 2009 wynosiła ok. 29 tys. m³ rocznie.

Co więcej, lokalne zużycie drewna spada. W połowie lat 90. ponad 60% drewna pozyskanego w Puszczy Białowieskiej sprzedawano odbiorcom z powiatu hajnowskiego. Natomiast w roku 2005 tartaki z tego powiatu oraz lokalni detaliczni odbiorcy zakupili już tylko ok. 19% masy drewna pozyskanego z Puszczy¹¹. Należy przy tym pamiętać, że Lasy Państwowe nastawione są przede wszystkim na pozyskanie drewna cenniejszego, przeznaczonego dla dużych komercyjnych odbiorców. Opał detaliczny to dla nich produkt uboczny.

Ostatni las naturalny Niżu Europejskiego

DOWÓD

10015141

Data: 20 marca 2010
Miejsce: Puszcza Białowieża
Podejrzany: Lasy Państwowe
Zarzut: Wycinka drzew podczas okresu legowego ptaków

ZMNIJSZYĆ WYCINKĘ

Dotychczasowe propozycje ochrony Puszczy Białowieżskiej uwzględniają potrzeby lokalnej społeczności. Zostały one oszacowane na poziomie 30-40 tys. m³ drewna rocznie przez zespół ekspertów ds. Puszczy Białowieżskiej przy Prezydencie RP Lechu Kaczyńskim. Liczbę tę wskazuje się również w zasadach dostosowania gospodarki leśnej do potrzeb zachowania walorów przyrodniczych Puszczy, których wdrożenie postuluje Greenpeace wraz z innymi organizacjami pozarządowymi¹².

NISZCZONY TELESKOP HUBBLE'A

Puszcza Białowieża daje szansę prowadzenia w Polsce prac naukowych na najwyższym światowym poziomie. Prof. Tomasz Wesołowski, wieloletni badacz Puszczy, w jednej ze swoich prac naukowych wskazuje, że „dla biologii Puszcza Białowieża ma znaczenie porównywalne do tego, jakie ma teleskop Hubble'a dla astronomii, czy laboratorium CERN w Genewie dla fizyków doświadczalnych. Wyniki dotychczasowych badań prowadzonych w Puszczy Białowieżskiej są cytowane we wszystkich monografiach i podręcznikach dotyczących problematyki leśnej. Wycinając Puszcę Białowieżską tracimy olbrzymiej wartości laboratorium biologiczne, które jest warte miliardy dolarów”, kontynuuje prof. Wesołowski.

W Puszczy Białowieżskiej naturalne drzewostany stopniowo przekształca się w przemysłowe plantacje drzew.

W 2009 r. Pracownia na Rzecz Wszystkich Istot ujawniła wywóz starych dębów z Puszczy Białowieżskiej. Były wśród nich ponad 200 letnie okazy.

DOWÓD

10015142

Data: 7 sierpnia 2009

Miejsce: Puszcza Białowieska

Podjęty: Lasy Państwowe

Zarzut: Usuwanie ponad 100. letnich dębów

ŁAŃCUCH DECYZJI

1998 r. – KONTRAKT DLA PUSZCZY

Już w 1998 r. Minister Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa zadeklarował wolę rządu objęcia całej puszczy ochroną w formie parku narodowego do końca 2000 roku. Ogłoszony został „Kontrakt dla Puszczy Białowieskiej”, w ramach którego samorządom lokalnym miały być przekazane milionowe dotacje na pomoc rozwojową w związku z powiększeniem BPN. W efekcie pomimo, że do 2001 r. w ramach „Kontraktu” przekazano około 30 mln. zł¹³, Ministerstwo wycofało się z obietnic objęcia całej Puszczy parkiem narodowym na skutek zmiany ustawy o ochronie przyrody i sprzeciwu samych samorządów lokalnych, które zdążyły wcześniej skorzystać z rządowej oferty finansowej.

2003 r. – ZWIĘKSZONA WYPRZEDAŻ

Wbrew zapewnieniom Dyrekcji Lasów Państwowych o zwiększeniu ochrony Puszczy Białowieskiej, od 2003 r. realizowany jest plan urządzania lasu, który w porównaniu do poprzedniej dekady zwiększył dopuszczalną ilość wycinanych drzew. Tym samym sytuacja Puszczy i zamieszkujących ją gatunków pogorszyła się.

2009 r. – KONTRAKT DLA PUSZCZY BIS

Ministerstwo Środowiska w 2009 r. uruchomiło Białowieski Program Rozwoju (BPR) w celu objęcia Parkiem Narodowym dodatkowo minimum 20 tys. ha terenu Puszczy Białowieskiej. W zamian miało przeznaczyć zawrotną sumę 100 mln złotych na inwestycje, dzięki którym gminy mogłyby zbudować kanalizację i oczyszczalnię ścieków. Samorządy chcą jednak zgodzić się jedynie na powiększenie Białowieskiego Parku Narodowego o niewielki i trudnodostępny obszar, który w większości objęty jest już ochroną rezerwatową.

2010 r. – DALSZA WYPRZEDAŻ?

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku przystąpiła w tym roku do sporządzania nowego planu urządzania lasu. Z przeprowadzonych rozmów wynika, że leśnicy nie chcą zgodzić się na propozycję ograniczenia ilości pozyskiwanego drewna do poziomu 30-40 tys. m³ zgodnie z rekomendacjami ekspertów, którzy pracowali nad zasadami gospodarki leśnej oraz projektem poszerzenia Białowieskiego Parku Narodowego.

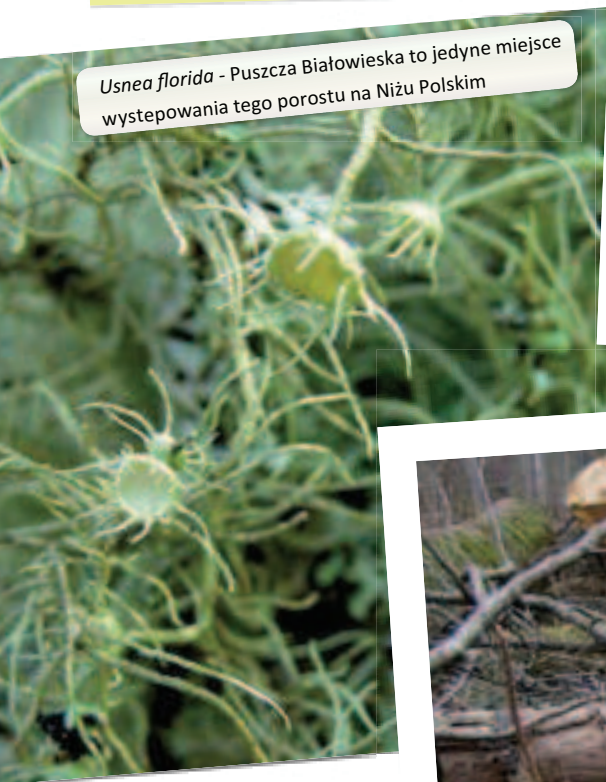

MINISTER RZĄDZI, LASY PAŃSTWOWE DECYDUJĄ?

Lasy Państwowe podlegają bezpośrednio ministrowi środowiska. Dlatego w jego gestii leży powstrzymanie wyprzedaży Puszczy Białowieskiej. Choć istniejące przepisy nie pozwalają ministrowi rozszerzyć granic Białowieskiego Parku Narodowego bez zgody lokalnych samorządów, to umożliwiają mu jednak wprowadzenie nowych zasad gospodarki leśnej.

Zasady te zostały przygotowane przez ekspertów i czekają wyłącznie na decyzję ministra w sprawie ich wprowadzenia. Jak do tej pory skutecznie przeciwstawiają się temu przedstawiciele lokalnych struktur Dyrekcji Lasów Państwowych. W efekcie mamy do czynienia z nietypową sytuacją, w której podległe ministrowi jednostki decydują o losie dziedzictwa narodowego, jakim jest Puszcza Białowieska wraz z jej naturalnymi ekosystemami leśnymi.

Usnea florida - Puszcza Białowieska to jedyne miejsce występowania tego porostu na Niżu Polskim

DOWÓD

10015143

Data: 5 kwietnia 2010
Miejsce: Puszcza Białowieska - Droga Browńska
Podejrzany: Lasy Państwowe
Zarzut: Cięcia w okresie lęgowym ptaków na granicy Białowieskiego Parku Narodowego

DOWÓD

10015144

Data: 7 sierpnia 2009
Miejsce: Puszcza Białowieska
Podejrzany: Lasy Państwowe
Zarzut: Usuwanie ponad 100 letnich dębów

DOWÓD

10015141

Data: Kwiecień 2010
Miejsce: Puszcza Białowieska
Podejrzany: Lasy Państwowe - Nadleśnictwo Hajnówka
Zarzut: Zniszczenie na skutek cięć siedliska relikтового porostu granicznika płucnika (*Lobaria pulmonaria*)

POSTULATY GREENPEACE

POWSTRZYMAĆ PROBLEM

poprzez zaprzestanie wycinki drzew na terenie Puszczy Białowieskiej do momentu wprowadzenia nowych zasad gospodarki leśnej uwzględniających potrzeby opałowe lokalnej społeczności. Do tego czasu certyfikat FSC dla Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku powinien zostać zawieszony.

W pierwszej kolejności należy:

- wprowadzić zakaz wycinki drzew w okresie lęgowym ptaków,
- zaprzestać kupowania drewna z puszczańskich nadleśnictw.

PODJAĆ DZIAŁANIA

w celu rozszerzenia granic parku narodowego na teren całej Puszczy Białowieskiej. Należy również stworzyć plany zagospodarowania przestrzennego gmin, które powstrzymają chaotyczny rozwój inwestycji na terenie Puszczy.

„Powinniśmy chronić tę puszcę jako nasz posąg we Wspólnocie Europejskiej, powinniśmy zrobić wszystko, żeby nie dopuścić do wycinania starych drzew. I to jest moje głębokie przekonanie, łączę się w tym z wieloma ludźmi, którym zależy na tej właśnie ochronie przyrody.”

Czesław Miłosz

ŹRÓDŁA:

1. W 1979 r. na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO został wpisany obszar Białowieskiego Parku Narodowego, niemniej cały teren Puszczy uznawany jest za ważną część dziedzictwa narodowego Polski.
2. Jednym z warunków przywrócenia Dyplomu było objęcie ścisłą ochroną wszystkich starych drzewostanów na obszarze Puszczy Białowieskiej.
3. Ekspertyzy i opinie naukowców i przyrodników: *O pozyskaniu drewna w obrębie miejsc występowania dzięcioła białogrzbiatego (Dendrocopos leucotos) gatunku chronionego prawem krajowym oraz Dyrektywą Ptasią*, Siedlce 05.05.2010, dr hab. Wiesław Walankiewicz prof. Akademii Podlaskiej, dr Dorota Czeszczewik, Katedra Zoologii, Akademia Podlaska; *Ocena egzekwowania przez jednostkę administrującą (Nadleśnictwo Hajnówka) zapisów wynikających z Dyrektywy Siedliskowej w odniesieniu do gatunków chrząszczy saproksylicznych*, dr Sławomir Zieliński, 25.04.2010; *Informacja o egzekwowaniu ochrony gatunkowej granicznika płucnika (Lobaria pulmonaria) na wybranej powierzchni Puszczy Białowieskiej*, Adam Bohdan, 03.05.2010 Białystok.
4. W sierpniu 2009 r. organizacje pozarządowe poprosiły jednostkę certyfikującą o włączenie swoich przedstawicieli do zespołu prowadzącego weryfikację audytu FSC. Niestety, RDLP Białystok bez podania przyczyny odmówiła udziału w inspekcji terenowej wskazanym przez organizacje ekspertom i obserwatorom.
5. List *Greenpeace Polska* i organizacji pozarządowych wysłany 07.05.2010 wraz z załącznikami do ASI - Accreditation Services International GmbH – jednostki nadrzędnej FSC w Bonn.
6. *Zasady dostosowania gospodarki leśnej w Puszczy Białowieskiej do potrzeb zachowania jej walorów przyrodniczych*, prof. dr hab. Tomasz Wesołowski, Adam Bohdan, dr inż. Patryk Rowiński, dr inż. Andrzej Bobiec.
7. Decyzje Ministra Środowiska z dn. 10 czerwca 2003, zatwierdzające plany urządzenia lasu sporządzone dla Nadleśnictw Browsk, Białowieża i Hajnówka w RDLP Białystok, obowiązujące do dnia 31.12.2011r., http://pracownia.org.pl/pliki/plan_urzadzania_lasu_dla_nadleśnictw_puszczy_białowieskiej_do_2011.doc
8. Załącznik 1 do Ustawy o Utworzeniu Parku Narodowego Puszczy Białowieskiej, Wytyczne do planu ochrony Parku Narodowego Puszczy Białowieskiej.
9. Opublikowane badania naukowe: Siitonen, J., R. Penttilä, and H. Kotiranta. 2001. Decaying wood, polyporous fungi and saproxylic insects in an old-growth spruce forest in Vodlozersky National Park, Russian Karelia. *Ecological Bulletins* 49: 231–242. Pakkala, T., I. Hanski, and E. Tomppo. 2002. Spatial ecology of the Three-toed Woodpecker in managed forest landscapes. *Silva Fennica* 36: 279–288. Hanski, I., and W. Walsh. 2004. How much, how to? —practical tools for forest conservation. BirdLife European Task Force, Helsinki.
10. *O pozyskaniu drewna w obrębie miejsc występowania dzięcioła białogrzbiatego (Dendrocopos leucotos) gatunku chronionego prawem krajowym oraz Dyrektywą Ptasią*, Siedlce, 05.05.2010, dr hab. Wiesław Walankiewicz prof. nzw. Akademii Podlaskiej, dr Dorota Czeszczewik, Katedra Zoologii, Akademia Podlaska.
11. *Białowiecki Program Rozwoju*, Ministerstwo Środowiska, Dostęp do drewna opałowego: <http://białowieza.mos.gov.pl/pytania-i-odpowiedzi/6/dostep-do-drewna-opalowego,113.html>
12. *Zasady dostosowania gospodarki leśnej w Puszczy Białowieskiej do potrzeb zachowania jej walorów przyrodniczych*, prof. dr hab. Tomasz Wesołowski, Adam Bohdan, dr inż. Patryk Rowiński, dr inż. Andrzej Bobiec,
13. *Co dał nam kontrakt? - Jak zostały wykorzystane środki z Kontraktu dla Puszczy Białowieskiej*, Regionalne Centrum Ekologiczne na Europie Środkową i Wschodnią, Polskie biuro REC, 2000 r.

Zdjęcia: Str. 1 góra, 2-5 © Janusz Korbel.
Str. 6 góra © Janusz Korbel, środek © Mateusz Szymura i dół © Adam Bohdan. Str. 7 © Adam Bohdan
Str. 8 w kolejności © Janusz Korbel, © Adam Bohdan,
© Marta Popławska, © Adam Bohdan. Str. 9 © Janusz Korbel. Str. 10 © Adam Bohdan.

Wydrukowano na ekologicznym papierze z recyklingu.

Greenpeace to niezależna międzynarodowa organizacja pozarządowa działająca na rzecz ochrony środowiska naturalnego i pokoju na świecie.

Organizacja koncentruje swoje działania na najbardziej istotnych globalnych zagrożeniach bioróżnorodności i ekosystemów.

Aby zachować swoją niezależność, Greenpeace nie przyjmuje dotacji od rządów, partii politycznych i korporacji. Działania Greenpeace finansowane są dzięki wsparciu indywidualnych darczyńców.

Maj 2010

Greenpeace Polska
ul. Lirowa 13
02 – 387 Warszawa
Polska
Tel. +48 22 851 26 42
e-mail: info@greenpeace.pl

Więcej informacji na:
www.greenpeace.pl

GREENPEACE